

OPPIAINEEN OPPIMÄÄRÄN RAJAAMINEN

30.7.2026

Anne Heino

Oppiaineen oppimäärän rajaaminen

1. Mitä oppimäärän rajaaminen tarkoittaa?

2. Milloin oppimäärän rajaaminen voi olla tarkoituksenmukaista?

3. Miten rajaaminen toteutetaan käytännössä?

4. Miten arvioidaan?

5. Kirjaukset asiakirjoihin

6. Rajaamisen päättäminen

OPPIAINEEN OPPIMÄÄRÄN RAJAAMINEN

Mitä oppimäärän rajaaminen tarkoittaa?

- Oppiaineen sisältöjä tai tavoitteita rajataan niin, että oppilas voi edetä omien edellytystensä mukaisesti.
- Rajaaminen vaikuttaa oppilaan perusoikeuksiin ja edellyttää huolellista harkintaa.

Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen (20 h §)

- Tavoitekokonaisuuksittain eteneminen
- Oppiaineen oppimäärän rajaaminen**
- Tilapäinen vapauttaminen oppimäärän opiskelusta terveydellisistä syistä

MILLOIN?

Kun

- oppilas ei ryhmäkohtaisista tukimuodoista ja oppilaskohtaisista tukitoimista huolimatta kykene suoriutumaan **hyväksytysti (arvosana välttävä (5)) perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista.** (Ops)
- oppilas **on saanut oppilaskohtaisena tukitoimena** erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa **opetusta pienryhmässä tai** erityisluokanopettajan antamaa opetusta **erityisluokassa kyseisessä oppiaineessa.** (Ops)
- Opetuskielen oppimisen varhainen vaihe, poissaolot, motivaation puute, puutteellinen opiskelutekniikka tai käyttäytymisellä reagointi eivät voi lähtökohtaisesti olla peruste oppimäärän rajaamiselle.

MITEN?

- Edellyttää ajantasaista ja tuen tarpeen osalta päivitettyä **arviointia, suunnitelmaa ja hallinnollista päätöstä**.
- Ennen päätöksen tekemistä on **kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa**.
 - Huoltajalle tulee antaa tietoa oppimäärän rajaamisen vaikutuksista oppilaan jatko-opintokelpoisuuteen perusopetuksen jälkeen.
- Koska opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan perusoikeuksiin puuttuva toimenpide, on **suositeltavaa hyödyntää monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta**.
- **karsimalla** oppilaskohtaisesti paikallisen opetussuunnitelman **tavoitteita ja sisältöjä**. Tavoitteiden tulee kuitenkin olla oppilaalle riittävän haasteellisia.

MITEN?

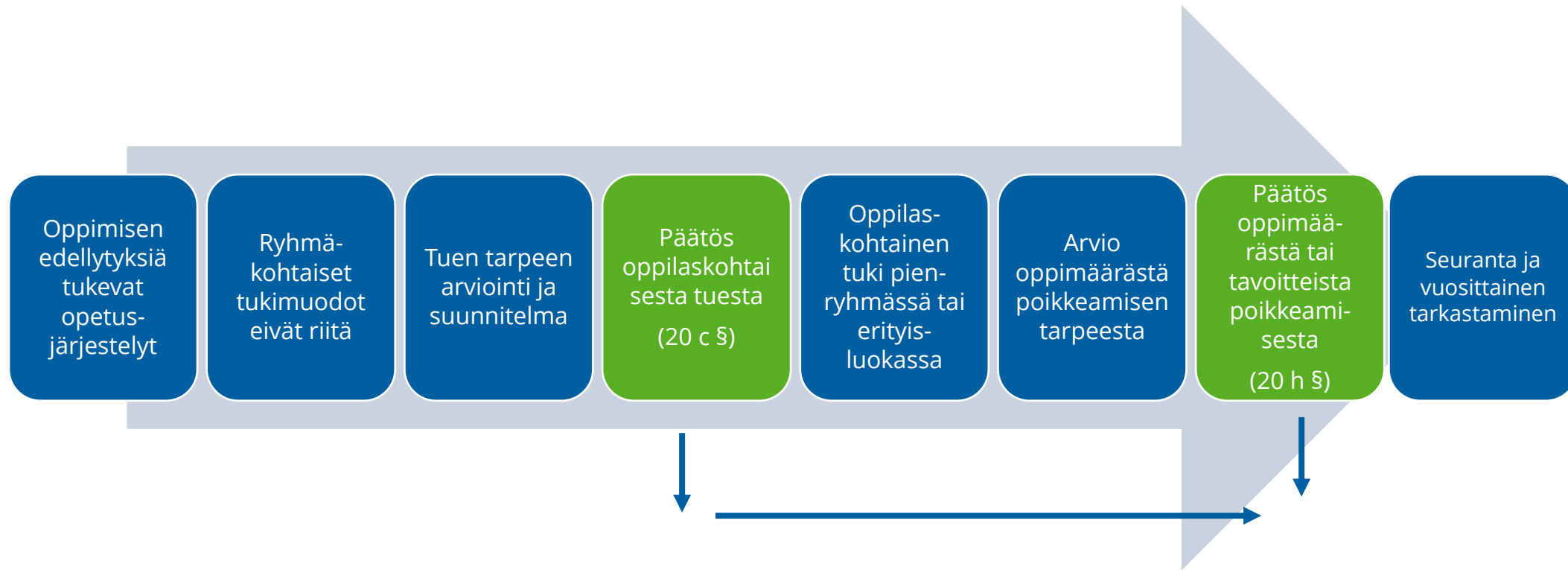
- Jokaisen oppiaineen kohdalla **arvioidaan erikseen**, voiko oppilas opiskella oppiainetta yleisen oppimäärän mukaan vai tuleeko oppiaineen oppimäärä rajata.
- Jos rajattujen oppiaineiden määrää on tarpeen myöhemmin lisätä tai vähentää, tehdään uusi tuen tarpeen arviointi ja sen pohjalta uusi hallintopäätös.
- Rajatun oppimäärän mukaan opiskelevaa oppilasta opettaa erityisluokanopettaja tai erityisopettaja, jolla on kyseisen oppiaineen kelpoisuus.
- Jos seitsemännellä luokalla pakollisena opiskeltavan taide- ja taitoaineen oppimäärä on rajattu, jatkuu kyseisen oppiaineen valinnaisaineen (T-valinnainen) oppimäärä edelleen rajattuna. Sanallisesti arvioitavia oppimääriä ei lähtökohtaisesti rajata.

[Jyväskylä Ops](#)

ARVIOINTI

- Jos oppilaan perusopetuksen oppimäärää tai tavoitteita on rajattu, osaaminen arvioidaan suhteessa oppilaalle määriteltäviin tavoitteisiin.
- Arviointi on sanallista lukuun ottamatta päättöarviointia. Sanalliseen arvioon lisätään rajaamista ilmaiseva tähti (*). Sanallinen arviointi on hyväksytty / hylätty.
- Päättötodistukseen merkitään arvosana 5 *.
- POSKE
 - <https://peda.net/jyvaskyla/poske/oppilasarviointi/arviointi-erityistapauksissa>

Oppiaineen oppimäärän rajaaminen -prosessi

Voidaan päättää myös samalla kertaa.

Kirjaukset asiakirjoihin

Tuen toteuttamista koskeva suunnitelma

2.3. Opintojen etenemisen tilanne

Oppilaan opintojen etenemisen kannalta merkittävät viimeisimmät suoritukset ja suoriutuminen.

Kohta täytetään vain tapauksissa, joissa arvioidaan

- erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antaman opetuksen tarvetta tai
- tarvetta edetä opinnoissa tavoitekokonaisuuksittain tai
- oppiaineen oppimäärän rajaamista tai
- opetuksen järjestämistä toiminta-alueittain tai
- tilapäinen vapauttaminen oppiaineen oppimäärän opiskelusta

Täytetään vain niiden oppiaineiden osalta, jotka ovat olennaisia oppimisen tuen tarpeen arvioinnissa.

Kirjataan suoritukset ja suoriutuminen

Eteneminen oppiaineessa	Suoritukset	Suoriutuminen
Äidinkieli ja kirjallisuus AI	Kirjataan oppiaineittain oppimisen eteneminen: suoritukset, testit, seulat, kokeet ja tulokset	Lyhyt kuvaus oppiaineeseen liittyvästä suoriutumisesta: miten oppilas suoriutuu? Millaiset tekijät siihen vaikuttavat? (oppiminen, osallistuminen ja koulunkäynti) Esim. Toiminnanohjauksen vaikeudet vaikuttavat työskentelyn aloittamiseen tunneilla. X ottaa annettua tukea vastaan hyvin. Etenee yleisopetuksen tavoitteiden mukaisesti.
Matematiikka MA	Kirjataan oppiaineittain oppimisen eteneminen: suoritukset, testit, seulat, kokeet ja tulokset	Lyhyt kuvaus oppiaineeseen liittyvästä suoriutumisesta: miten oppilas suoriutuu? Millaiset tekijät siihen vaikuttavat? (oppiminen, osallistuminen ja koulunkäynti)
Kaikki oppiaineet	Jos oppilaan tuen tarve ei ole puhtaasti oppimiseen liittyvää, voidaan toimia tämän mallin mukaisesti. Esim. oppilaan tuen tarve ei ole oppiainekohtaista. Tai tuen tarve vaikuttaa kaikkien oppiaineiden oppimisen etenemiseen / opiskeluun.	Keskittymisen, tarkkaavaisuuden, käyttäytymisen, toiminnanohjauksen ja toimintakyvyn vaikeuksien vaikutukset kaikkien oppiaineiden tunneilla.

Oppilaan edistyminen suhteessa tavoitteisiin

Oppilas etenee suhteessa tavoitteisiin ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla

Ei

Lisätietoja oppilaan edistymisestä

Tähän kirjataan tärkeimmät esim. motivaatioon, toiminnanohjaukseen, vuorovaikutukseen, opiskelutaitoihin, toimintakykyyn liittyviä huomioita ja oppilaan VAHVUUDET.

Myös oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt voidaan kuvata tähän.

- Oppilas osallistuu aktiivisesti opetukseen ja suhteutuu myönteisesti oppimiseen.
- Oppilas on edennyt opinnoissaan erityisopettajan antaman tuen avulla.
- Oppilaan oppimisen etenemistä hidastavat toiminnanohjauksen vaikeudet.

Tuen toteuttamista koskeva suunnitelma

2.4 Oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät tuen tarpeet

Oppilas tarvitsee oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvää tukea

Kyllä

Oppiaineet, joissa oppilas tarvitsee tukea

Matematiikka MA

Äidinkieli ja kirjallisuus AI

Englanti A1-oppimäärä EN

Opettajien arvio annetusta tuesta

Opettajien tekemä arvio oppilaalle annetuista oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvistä tukitoimista huomioiden myös käytössä olevat ryhmäkohtaiset tukimuodot ja oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt.

Opettajien arvio tarvittavasta tuesta

Kuvaus tarvittavista tukitoimista.

Oppiaineen rajaamisen
tarve kirjataan tähän.

Tässä kohdassa tuodaan esille myös tarpeet perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle (20 h §). (TAKO, rajaaminen, tilapäinen vapauttaminen terveydentilaan liittyvistä syistä.) Lisäksi Kukkulan tukijakson tarve / suunnitelma tukijaksolle hakemisesta.

Jos oppilaalla on tarve poiketa perusopetuksen oppimäärästä tai tavoitteista 20 h §:n mukaisesti, tulee täyttää myös tarvittavat liitteet (Wilma).

Perusopetuksen oppimäärän ja opetussuunnitelman mukaisten tavoitteiden rajaaminen voidaan tehdä vain sellaisen oppilaan kohdalla, joka on saanut oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetusta pienryhmässä tai erityisluokanopettajan opetusta erityisluokassa. Tässä tapauksessa kohdassa Oppilaan aiemmin saama tuki (2.2) tulee olla valittuna kyseinen opetus.

2.6 Johtopäätökset oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeesta

Oppilaskohtaisten tukitoimien tarve ja mahdollinen tarve oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle.

Tukitoimien tarve

Oppilaalla on tarve oppilaskohtaisille tukitoimille

Oppilaalla on tarve oppimäärän rajaamiselle

Oppilaalla on tarve tavoitekokonaisuuksittain etenemiseen hitaammin

Oppilaalla on tarve tilapäiselle vapautukselle oppimäärän opiskelusta terveydellisistä syistä

3.2 Oppilaskohtaisten tukitoimien toteuttaminen

Oppilaalle suunnitellut oppilaskohtaiset tukitoimet

Tukitoimi	Kuvaus toteutuksesta	Oppiaine	Oppituntia/viikko
Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä	Kirjataan oppilaskohtainen tuki oppiaineittain: mitä ja miten tukitoimia toteutetaan	Äidinkieli ja kirjallisuus AI	oppilaskohtainen tuen tuntimäärä 4 h/ vko
Erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä	Kirjataan oppilaskohtainen tuki oppiaineittain: mitä ja miten tukitoimia	Matematiikka MA	Oppilaskohtaisen tuen tarve: 1-2 h/vko
Erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä	Englannin tunneilla oppilasta tuetaan sanaston oppimisessa kuvien ja toistojen avulla sekä rohkaistaan suulliseen harjoitteluun pari- ja pienryhmätilanteissa.	Englanti A1-oppimäärä EN	Oppilaskohtaisen tuen tarve: 1 h / vko

Oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen tarkemmat perustelut

Tärkeä osio!

Kts. infolaatikko

Lyhyt kuvaus kokonaisuutena oppilaskohtaisen tuen tarpeesta.

Tähän kirjataan yhteenvetona, jos oppilaalla on tarve päättää / purkaa yksilöllistettyjä oppiaineita.

Oppimäärän rajaaminen ensimmäistä kertaa

Oppimäärän rajaaminen ensimmäistä kertaa
Kyllä

Liite 2 - Oppiaineen oppimäärän rajaaminen

A: Aiemmat oppiaineiden rajaamiset

Oppilaalle asetettua oppimäärää ja opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita on rajattu jo aikaisemmin seuraavan päätöksen mukaisesti: (viimeisimmän päätöksen pvm, mahdollisesti myös muun opetuksen järjestäjän tekemä)

Oppimäärää rajattu aiemmin, päätöspvm

Lisää tarvittaessa päivämäärä

[Oppiaineiden vuosiluokkaistetut tavoitteet](#)
löytyvät täältä

B: Rajatun oppimäärän sisällöt ja tavoitteet

Rajaus oppiaineessa	Asetetut tavoitteet	Opiskeltavat sisällöt	Osaamisen arvioinnin menetelmät	Opinnoissa eteneminen	Oppimista tukevat pedagogiset ratkaisut
Matematiikka	5.lk T1: Harjoittelee yhteen- ja vähennyslaskua 0-100 luvuilla. T2: Ymmärtää kerto- ja jakolaskun periaatteen ja osaa kertotaulut 1-10. T3: Murtoluvun ja desimaaliluvun käsitteiden ymmärtäminen ja yhteen- ja vähennyslaskujen harjoittelua yksinkertaisilla murtoluvuilla ja desimaaliluvuilla. T4: Harjoittelee yksinkertaista mittaamista (pituus, massa, aika). T5: Ymmärtää peruskäsitteet geometriassa (suora, kulma, ympyrä).	S1: Yhteen- ja vähennyslaskut 0-100, kymmenlitykset. Sanalliset tehtävät ja allekkain yhteen- ja vähennyslaskut luvuilla 0-100. S2: Kerto- ja jakolaskun idea, kertotaulut 1-10. S3: Murtoluvun ja desimaaliluvun käsite ja merkitseminen. Verrataan murtolukujen ja desimaalilukujen suuruutta. Yhteen- ja vähennyslaskut murto- ja desimaaliluvuilla. Desimaaliluvun ja murtoluvun yhteys. S4: Mittayksiköt: cm, m, kg, h. Ajan ja kellotehtävien harjoittelua. S5: Perusmuodot ja kulmat, yksinkertaiset piirroksat ja yksinkertaisimmat kuviot ja kappaleet, symmetrisyys, kulmat S1: Sanan hahmottaminen, lyhyiden ja	Arviointi perustuu rajattuihin tavoitteisiin ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Arviointi tehdään etenemisen yhteydessä, havainnoinnin, tehtävien ja keskustelujen avulla. Arvosana tai sanallinen arvio annetaan suhteessa opilaan osoittamaan osaamiseen.	Opinnot etenevät yksilöllisesti sovittujen tavoitteiden mukaisesti. Eteneminen perustuu keskeisten sisältöjen hallintaan, ei koko oppimäärän suorittamiseen. Tarvittassa käytetään joustavia menetelmiä (esim. pienemmät kokonaisuudet, pidennetty aikataulu). Arviointi tehdään etenemisen yhteydessä sovituin menetelmin (havainnointi, tehtävät, keskustelu, testit/kokeet)	Käytetään visuaalisia apuvälineitä (lukusuora, kymmenjärjestelmävälineet). Harjoitellaan kertotauluja pelien ja toistojen avulla. Tehtävät ja ohjeet annetaan selkeinä ja vaihteittain. Käytetään konkreettisia esineitä laskutoimitusten hahmottamiseen. Tarjotaan lisäaikaa ja pienempiä tehtäväkokonaisuuksia. Tarvittaessa tukiopetus.